

Oude huizen in de Rhenense binnenstad en hun bewoners

De Pastoriewoning bij de Bergpoort

Henk P. Deys, Hans van der Heiden en Ad J. de Jong

Op zoek naar de oudste bewoning van de Rhenense binnenstad en om inzicht te krijgen in het ontstaan van de stad Rhenen, vervolgen we met de geschiedenis van huizen in de buurt van de Bergpoort. Deze zijn daarom zo interessant omdat ze stonden in een gedeelte van Rhenen waar mogelijk de stad Rhenen is ontstaan.

In dit gebied hebben huizen gestaan met 'stein' in de naam, hetgeen erop zou kunnen duiden dat dit ooit zogenaamde 'stenen huizen' of 'stenen kamers' waren. Voorbeelden van huizen met een dergelijke naam in dit gebied zijn Poelenstein, Hagestein en Plumestein.

Aan de zuidkant van de Herenstraat, naast de Bergpoort, stond een huis waar ooit begin 17^e eeuw de schout van Rhenen woonde. Eigenaren en bewoners van dit huis waren aan het begin van de 17e eeuw leden van de familie Van Deuverden van Voort. Dit huis, waar vanouds ook de kerk een belang in had door hypotheekverstrekking, werd in 1691 eigendom van de stad Rhenen en uiteindelijk kreeg het een bestemming als woning van één van de twee predikanten. De geschiedenis van dit huis met zijn bewoners zal nader worden belicht.

INLEIDING

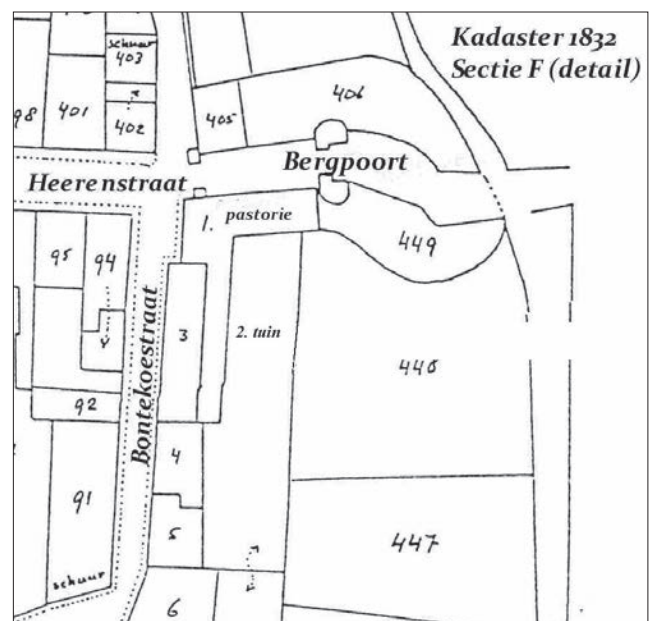
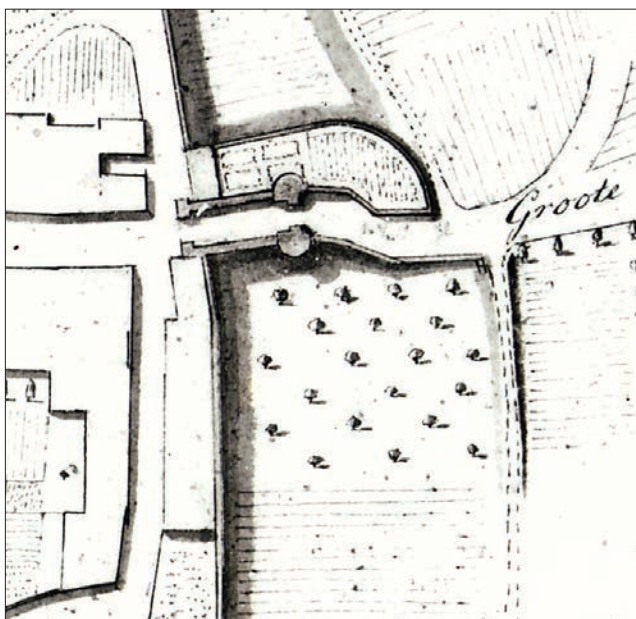
Toen in Rhenen in 1570 de Hervorming was ingevoerd, kwam bij de benoeming van de eerste predikant meteen de behoefte aan een predikantswoning aan de orde. Er bleek in het inmiddels opgeheven St. Agnietenconvent hiertoe gelegenheid te zijn. De hier wonende Agnieten mochten er tot hun levenseinde blijven wonen, maar er was ruimte voor andere bewoning. Zo is er betreffende ds. Mr. Willem (Guilelmus) van Oosterzee, de tweede predikant, bekend (28 november 1592) dat er met de Mater Procuratrix van het 'Conventshuis' door de rentmeester van het Convent, Andries van Bommel, gesproken is over aan het Conventshuijs verrichte reparaties 'daer die predikant Oosterzee inne woont'. In dit convent kwam ook regelmatig de Prins van Oranje, op doortocht

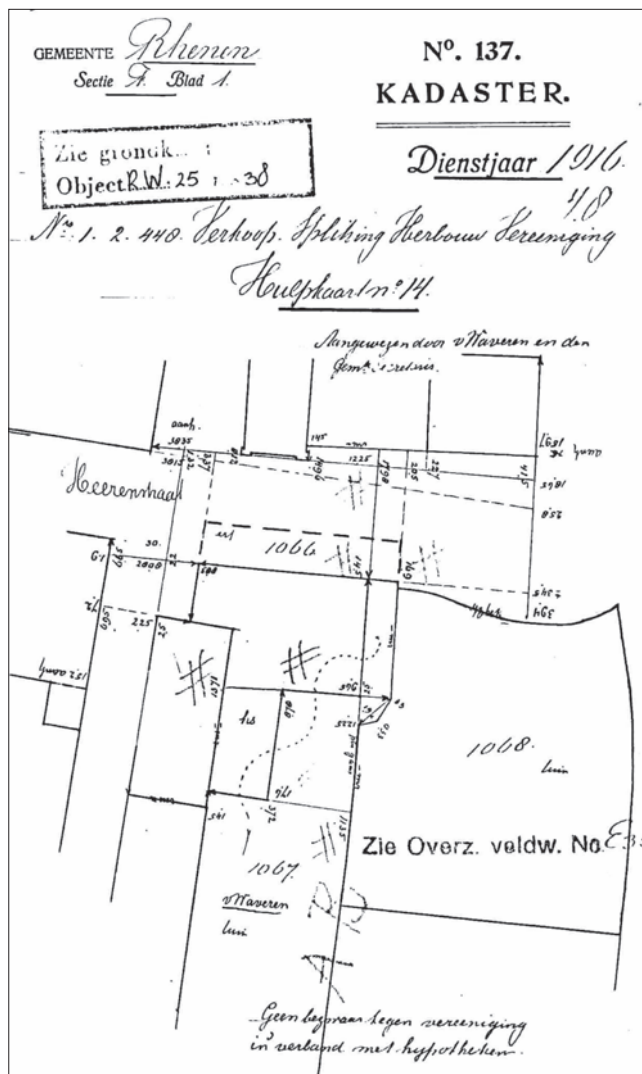
naar een van zijn vele veldtochten, logeren. Van dit privilege deed hij probleemloos afstand toen het convent door de Staten van Utrecht aan de Winterkoning Frederik van de Palts werd 'verkocht'.

In 1637 werd door de Stad voor het eerst, naast de 'eerste' predikant een tweede predikant aangesteld, Wilhelmus Soest (Soestius), waardoor een tweede predikantswoning nodig was. Het is nog niet voldoende bekend welke predikanten in die tijden in welke van de twee woningen gehuisvest waren: die bij de Bergpoort, op de hoek van de Bontekoesstraat, of die in de Gasthuisstraat, die omstreeks die tijd beschikbaar kwam.

De predikanten werden vroeger door de Stad betaald.

Detail van een plattegrond uit 1818. Vergeleken met het detail van de kadastrale kaart van 1832, zijn tussen 1818 en 1832 goed zichtbaar

Kadastrale veldwerkkartaal uit 1916. Het perceel F1 en F2 werd opgesplitst in F 1066 en 1067. F 1066 werd door de gemeente als openbare weg vrijgegeven, F 1067 ging naar Marinus van Waveren

De pastorie was eigendom van de Stad, maar de predikanten moesten wel huur betalen: 50 gulden per jaar; hun inkomen was in die jaren ongeveer f 200.=.

In deze beschrijving willen wij ons bepalen tot de oudste echte pastorie, die aan de Heerenstraat, die in de loop der jaren ook wel omschreven werd als de predikantswoning aan de Bergpoort, ofwel bij de Bontekoe. In de kerk- en stadsrekeningen treffen we de nodige rekeningen aan met betrekking tot het onderhoud van deze pastorie, zoals een rekening uit 1747.

In dat jaar vond het aanbesteden plaats van 'het metselwerk tot het maken en repareren van het predikantshuijs staande binnen dese stadt Rhenen aan de Bergpoort, bewoond wordende bij de heer predikant Metz'. In het stadsarchief bevinden zich enkele uitgebreide bestekken, ook betreffende het timmerwerk voor dit 'doomenis huijs'. Het werk werd aangenomen door in die tijd bekende vaklieden:

Dirk Willem Volhardt en schepen De Bruijn. Het lijkt wel of er een geheel nieuwe woning werd neergezet, maar uit de vermelding van Ds. Metz als bewoner blijkt dat het gebouw toen reeds een pastorie was. Ook was sprake van een reparatie in 1771 bij Ds. Bachiene, waarbij vermeld werd dat de keuken ervan niet 'gevoegelijk' veranderd kon worden en dat de schoorsteen zeer bouwvallig was en niet buiten gevaar van instorten verkeerde.

Hierna volgt een overzicht van de bewoningsgeschiedenis van het huis bij de Bergpoort door de eeuwen heen. Zoals gebleken is, had in de eerste helft van de 17^e eeuw de familie Van Deuverden van Voort het huis in haar bezit en later de familie Vosch van Roelinxweert, totdat het in 1691 verkocht werd aan de Stad Rhenen en er in de periode daarna predikanten gingen wonen; het werd dus een pastoriwoning.

Niet bekend is wie het huis vóór 1600 in eigendom had. Hiernaar wordt nog nader onderzoek gedaan. We richten ons daarom voornamelijk op de periode ná 1600, waarover meer bekend is.

17^E EN 18^E EEUW

Begin 17^e eeuw rustte er op het huis en wat daarbij hoorde een erfpachtverplichting aan de stad Rhenen. Veelal hoorden dit soort erfpachten van de stad bij de tuinen die rond de stadsmuur lagen, maar niet helemaal zeker is of dit ook hier het geval was. In ieder geval moest er elk jaar 14 gulden erfpacht aan de stad worden afgedragen, bestond er een jaarrente van 15 stuivers aan de kerk (en kerkelijke gilden) en was er voorts sprake van een lening van de kerk (losrente)

Cornelis van D(e)uverden, schout te Amersfoort van 1579 tot 1611 (collectie Museum Flehite)

Ds. Jacob van Campen

Ds. Barend Taaij

Rouwbord in de Grote kerk te Wijk bij Duurstede van Balthazar Antony Vosch van Roelingsweert met zijn wapenkwartieren, opgetekend door M.L. van Hangest d'Yvooy in 1789 (uit handschrift collectie CBG in Den Haag)

met het huis als onderpand. Hoe de eigendomsverhoudingen begin 17^e eeuw precies lagen is (nog) niet duidelijk, maar bij de betalingen van erfpacht en de losrente komen we de namen van Francoijs van Deuverden en Jor (jonker) Anselm van Deuverden van Voort tegen. Hieruit zou men op kunnen maken dat zij behalve bewoner tevens eigenaar van het huis waren. Zij hadden in ieder geval een hypotheek op het huis lopen bij de kerk. Deze hypotheekverplichting ging, zoals later zal blijken, mee met de verkoop van het huis.

Ds. Jaacob van Campen, pasteltkening door Rienk Jelgerhuis 1775

Francoijs van Deuverden van Crachtwijck, Officier (schout) van de stad Rhenen, Richter en Dijkgraaf van de Mars vanwege de Ed. Mo. Heeren Staten des lants van Utrecht, weduwnaar van Hillegonda van Westervelt, ondertrouwt april 1630 met Elisabeth van Meechen (Meeckeren of Meerthen), die te Wiel woonde. Zij trouwen te Eck met attestatie naar Eck. In de kerkrekeningen van 1633/4 staat vermeld 'ontvangen van twee jaren rente van 450 gulden bij den overleden scholtus Frans van Deuverden op interest gehadt en nu de stad hebbende'. De schout Frans van Deuverden was toen kennelijk al overleden. In de kerkrekeningen van 1635/6 staat bij de jaarrente de naam van Anselm van Deuverden genoemd.

Waarschijnlijk waren Francois (Frans) en Anselm (Ansem) zonen van Jor (jonker) Frederick van Deuverden van Voort, die weer een zoon was van de Amersfoortse schout Mr. Cornelis van Deuverden, gehuwd met Johanna van Voort.

In het Oud Archief van Rhenen bevinden zich charters uit respectievelijk 1619 en 1625, waaraan de zegels van de schouten Frederick en Francois van Deuverden van Voort hangen.

Frederick van Deuverden van Voort, schout van Rhenen, was gehuwd met Margaretha Bol van Hamersveld, dochter van Aernt Boll van Hamersveld.

Jor. Anselmus (Ansem) van Deuverden van Voort was gehuwd met Agnes (Angnieta) van Lauwick; zij laten op 4-1-1635 te Rhenen een zoon Ansem dopen. Doopgetuige is Ansem Bol, oom van het kind.

In 1642 staat bij de erfpachten van de stad vermeld 'Anselmus van Deuverden uijt zijn huijs aen de Berchpoort en hof'. Later in de periode 1652-1660 staat bij de erfpachten omtrent de Berchpoort de naam van Jor. Johan Vosch vermeld.

Op 3 maart 1652 verschijnt Jor. Ansem van Deuverden van Voort, schepen, voor het gerecht van Rhenen en mach-

Zegel van Gillis van Stoutenburg als burgemeester te Rhenen in 1625. Merkwaardigerwijs voert hij het Van Amerongen wapen. In het randschrift lezen we ook Van Amerongen. Echter in de tekst van het charter lezen we niet dat er een Van Amerongen voor hem gezegeld heeft (Oud Archief Rhenen)

Zegels van Frederick van Deuverden van Voort (links) en Francois van Deuverden als schout van Rhenen, respectievelijk uit 1619 en 1625 (Oud Archief Rhenen)

tigt Jor. Diderick Vonck van Lienden om in zijn naam zijn 'huijsinge aen de Berchpoort staende voor schepenen te transporteren' en de opbrengst op rente te zetten en te gebruiken voor het levensonderhoud van Jo(nkvrouw)e Aleida van Weerdenburch. Deze machtiging om hem te vertegenwoordigen is later overgegaan op zijn neef Jonchr. Jan Vonck van Lienden. Jor. Ansem van Deuverden (van Voort) vertrekt kennelijk later naar Sluis waar hij schepen wordt.

Op 4 maart 1654 verschijnt hij namelijk voor notaris Symon van der Kuijl in Sluis (Sluijs) om de machtiging aan zijn neef in te trekken en verklaart dat het huis bij de Berchpoort verkocht is aan Jonchr. Vos 'met alle soodaenige recht en gerechticheyt als bij de oude brieven en by zijn br. Contituanten vaeder gecocht is van den schutterije tot Rhenen'.

Hieruit blijkt dus dat zijn vader, Frederick van Deuverden van Voort, het huis met rechten en plichten ooit van de schutterij (de Jonge Schutten) gekocht heeft, die naast het huis

De 'Bergbarrière' in 1887. In het midden de pastorie. Zie verder Achter Berg en Rijn blz.278. (ABR)

ook een schietbaan (de Droge Doelen) had.

Uit de stadsrekeningen blijkt dat de schout Jr. Frederick van Deuverden van Voort het huis met de erfpachtverplichtingen circa 1621 van de Jonge Schutten overgenomen heeft

Op 20-12-1646 trouwt te Rhenen Jor. Jan (Johan) Vos (Vosch), wonende op Blijeckenburch te Zeist, met Elisabeth van Stoutenburch, wonende te Rhenen. Zij was een dochter van de Rhenense burgemeester Jelis van Stoutenburgh. Bij een eerdere publicatie over het huis Poelenstein is ingegaan op het familiewapen van Stoutenburch, een kasteeltoren. Van Gillis van Stoutenburg (als schepen) is echter een zegel gevonden uit 1625 met het wapen van de familie Van Amerongen, een schuinbalk met zes lelies (zie afbeelding). In het randschrift van het zegel lezen we inderdaad Van Amerongen, echter in de tekst van het charter staat niet dat er een Van Amerongen namens hem zegelde.

Genoemde Jor. Jan (Johan) Vos (Vosch) behoort tot de adellijke familie Vosch van Roelingsweerd. Hij is een zoon van Balthazar Vosch en Anna van Hollandt, een aanzienlijke familie te Wijk bij Duurstede. Hij woont ten tijde van zijn huwelijk dus op het kasteeltje Blikkenburg bij Zeist, dat begin 17^e eeuw in handen was van leden van de familie Van Brakel. Johan Vosch wordt in 1652 als schepen en in 1655 als kerkmeester genoemd.

In 1662 en ook bij een transport van een huis in 1669 verschijnt in Rhenen een Jurriaen (Jurrien, Joriaan) Vosch van Roelinxweert (Roelingsweert) ten tonele. Hij wordt heer van Sevenhoven genoemd en is een broer van Jor. Johan Vosch. Op 11-10-1669 verkopen gemachtigden van Johan Vosch en Elisabeth van Stoutenburch aan deze Jurriaen Vosch een huis aan de Bergpoort, dat erfpachtgoed van de stad is met een jaarlijkse erfpachtsom van 14 gulden.

Jurrien Vosch was een militair; zo is hij in 1669 luitenant in de compagnie van Frederik graaf van Nassau-Zuylenstein heer van Leersum, in 1674 kapitein van een compagnie voetknechten in het regiment van kolonel Ingen Nieulandt. Hij

Een foto van de Bergbarrière vóór 1903. Links de pastorie Rh 47; Rh 51 is niet te zien, daarna de panden Rh 52 (apothek Post met de olielantaarn) en Rh 53, midden de stoeptrap van het voormalig kantongerecht (Rh 56, ABR 305, 306). Rechts, achter de mensen, Rh 45 en geheel rechts het Instituut voor Jongebeeren, de Kostschool. Er staan drie kindervagens op de foto. De vierwielige kar met een hond eronder vervoert houten stoelen. (Rh.. staat voor de codering van de huizen op pagina 86-87 van ABR.)

wordt tussen 1650-1656 genoemd als lidmaat van de gereformeerde gemeente in Zeist. Hij woonde voor 1662 te Zeist, in 1662 te Rhenen en daarna in Utrecht en overlijdt in 1681. Hij trouwt 3-6-1674 (ondertr. Delft 28-4-1674) met Helena van Stavenisse, vrouwe van Vliet en Sevenhoven, geboren te Zierikzee in 1636 als dochter van Mr. Marinus Stavenisse en Cornelia Mogge. Zij was eerder weduwe van Anthony Pietersz van Bronckhorst (tr. Delft 8-11-1659).

Naast kinderen uit dit huwelijk met Van Bronckhorst krijgt zij met Jurrien Vosch één zoon, Balthazar Anthonie

Sloop in 1915 van de pastorie, hoek Bontekoestraat-Heerenstraat
Zie voor de aanduidingen Rh: blz. 87/88 in ABR.

Vosch van Roelinxweert, ged. Utrecht 27-9-1677, die later raad (1701, 1705), schepen (1705) en burgemeester (1706-1710) was te Wijk bij Duurstede. Hij was getrouwd met Johanna Berendina Pater en overlijdt 22-11-1712 en wordt in de kerk van Wijk bij Duurstede begraven. De heraldicus M.L. van Hangest d'Yvoy trof in 1789 zijn rouwbord met 8 kwartieren nog aan in de kerk van Wijk bij Duurstede en heeft die in kleur opgetekend in een fraai wapenhandschrift, dat zich bevindt in de collectie van het Centraal Bureau voor Genealogie (CBG) in Den Haag.

In 1642 staat bij de erfpachten van de stad vermeld *'Anselmus van Deuverden uijt sijn hujs aen de Berchpoort en hof'*. Later in de periode 1652-1660 staat bij de erfpachten omtrent de Berchpoort de naam van Jor. Johan Vosch vermeld.

In 1652 richt Johan Vosch een verzoek aan het gerecht van de stad Rhenen; hij bevestigt dat hij het huis staande aan de Berchpoort gekocht heeft van Jo(nke) r Anselm van Deuverden en dat hij net als de vorige eigenaar daarbij graag het

Rondeel in erfpacht wil hebben (huren). Tevens ligt er de vraag *'tvoorsz Rondeel te mogen approprieren tot een schuer'*; voorts verzoekt hij om *'den inganck van den vrgz. Doelen breder uijt te setten als de heeren commissarissen sal werden aangewesen dit doen...'*. Kortom, de 'Doelen' (van de Jonge Schutten) hebben dus tevens op of tegen het Rondeel aangelegd. In de stadsrekeningen van 1612 staat namelijk vermeld dat Aelbert Verweij de *'doelen van de Berchpoort tot Tijmans toorn'* placht te gebruiken en nu *'de jonge schutten bij provisie te gebruiken'*. De Doelen van de Oude Schutten lagen in de buurt van de Rijnpoort (Doelenwal). Het verzoek van Johan Vosch wordt ingewilligd.

Bij nadere bestudering van de erfpachten van de stad is gevonden dat Dierck Crevanger in 1609 de stadsdoelen tussen de Bergpoort en de Westpoort voor 4 gulden en 5 stuivers in erfpacht had. In 1611/2 is dat Aelbert Verweij, daarna tot 1615 de Jonge Schutten *in provisie* (kosteloos vermoedelijk). In de periode daarna deels Henrick Geurden en de Jonge Schutten.

In 1621 zien we voor het eerst scholtus Jr. Frederick van Deuverden optreden met betrekking tot de erfpacht van het huis bij de Bergpoort, waarvoor 8 pond (gulden) jaarlijks betaald moet worden. Vanaf 1624 doet de weduwe van scholtus van Deuverden de betalingen, vanaf 1635 gaan de betalingsverplichtingen van de erfpacht van 8 pond voor het huis en 2 pond 10 stuivers voor de hof over op Anse(l)m van Deuverden en vanaf 1652 gaan de erfpachtverplichtingen over op Jor. Johan Vosch en is er tevens sprake van een schuur

September 1915. Nieuwbouw Van Waveren op de plaats van de voormalige pastorie

zoals hierboven al is vermeld.

De relatie van het huis met de Stad Rhenen blijkt uit een stadsrekening d.d. 6-1-1652, waarbij aan de *glasenmaker* 10 gulden wordt betaald voor het maken *van een glas met het stadswapen inde huijsinge van de heer burgemeester Deuverden*; het huis komt men in de archieven ook wel tegen onder de naam *Stadshuijs*, hetgeen niet betekent dat het als raadhuis functioneerde, immers, dat stond aan de Markt. Uiteindelijk gaan deze erfpachten met betrekking tot huis,

Het winkel-woonhuis van Van Waveren (links) en drogisterij Westera (rechts. Dit was het eerste pand dat in het kader van de Wederopbouw omstreek eind 1941 werd opgeleverd.

hof en schuur over op Jurriaen Vosch, die in 1691 het huis en toebehoren verkoopt aan de Stad Rhenen, waarmee ook de betalingen van de erfpachten komen te vervallen. Het huis wordt daarna een pastoriewoning, die bewoond wordt door één van de twee predikanten van de Cunerakerk. De eerste predikant die er ging wonen was vermoedelijk dominee Egidius van der Put; deze vertrok in 1694 naar Maastricht.

Aan het einde van dit artikel is in een tabel opgenomen, waarin is aangegeven welke predikanten er later gewoond hebben in de pastorie bij de Bergpoort. In de 18^e eeuw woonde er bijvoorbeeld de predikant Menso met zijn gezin, zoals

Het pand Herenstraat 40-42 in later jaren

Niet gerealiseerd ontwerp (1942) in het kader van de Wederopbouw voor een nieuwe pastorie op de hoek van de Koningshof en de Torenstraat

blijkt uit een kerkrekening:

5 juni 1765: is geresolveerd om in de voorkamer van 't huis, bewoond wordende door de heer Predikant Menso, een Engels schoorsteentje te laten maken, mits dat de platen daartoe nodig door de voorn. Heer Predikant Menso selfs worden bekostigd.

19^e EEUW

In 1818 werd het Koninklijk Besluit van kracht, waarin een staat van verzoeken om aliënatie van gemeentegoederen. Dit betrof voor Rhenen twee huizen, de Pastorie Huizen genaamd. Deze werden aan de Commissie der Hervormde Gemeente overgedragen. Omdat de huur van deze huizen op 1 januari was ingegaan, werd besloten de twee huizen, 'hebbende aan de Stad behoord', met het halve jaar, dus per 1 juli te 'cederen'. Vanaf die datum was dus de Kerk verantwoordelijk voor alle onderhoudskosten.

Een aantal jaren later (1850) bleek dat er bijzondere reparaties aan de pastorie aan de Bergbarrière nodig waren. Van de 1500 gulden die voor reparaties aan het kerkgebouw waren gereserveerd, werden er 1000 gulden naar de pastorie overgeheveld.

Kennelijk was de hoek bij de pastorie bij de Bergpoort midden 19e eeuw al een geliefde 'hangplek', zoals blijkt uit een klacht van predikant J.H. Geselschap, die daar last van heeft. Zo lezen we in een brief van hem aan de Raad van Rhenen:

N:103 Aan den Edel-Achtbaren Raad der Gemeente Rhenen,

Met verschuldigten eerbied geeft den Ondergeteekende te kennen dat eene kamer in zijne pastorie, en wel die, welke uitkomt op het zoogenaamde Rondeel, nagenoeg onbewoonbaar wordt gemaakt, dewijl dat raam, hetwelk het uitzigt verleent op den straatweg naar Wageningen, van een ieder onmiddellijk toegankelijk is, hetwelk ten gevolge heeft, dat voor dat raam zich vooral des avonds een aantal personen verzamelen, van wier

handelingen en gesprekken, de ondergeteekende onwillekeurig getuige moettende zijn, hij veel ergernis en last heeft. Dat zij bijzonder deze plek daartoe uitkiezen, is een gevolg daarvan; dat het dak van den pastorie aan die zijde uitstekende hen tegen wind en weder beschut. De ondergeteekende neemt dus de eer, U.E.A. dringend te verzoeken; dat hem vergunning worde verleend; om buiten bezwaar van de Gemeente een ijzeren hekje te doen plaatzen op zoodanigen afstand van dat raam, als genoeg zal zijn, om hem voor dien overlast te vrijwaren.

<t welk doende; J.H.Geselschap. Predk.

Rhenen, 18 Februarij 1867.'

20^e EEUW

Wat betreft de predikanten die er later woonden is een nalatenschap, inboedel- en interieurbeschrijving d.d. 30 september 1904 vermeldenswaard. Op 13 augustus 1904 was namelijk de toenmalige predikant Johannes Philippus Hattink Junior in het Diaconessenhuis te Arnhem (waar hij tijdelijk verpleegd werd) overleden. In het notarieel archief van notaris J. A. van Iterson te Rhenen (RHC ZOU Toegang 70, Inv.No. 249) lezen we het volgende:

No.1160 Heden 30 September 1904 nm half twee ure ten woonhuize van zoo te noemen Vrouwe-comparante aan de Heerenstraat hoek Bontekoestraat te Rhenen, plaatselijk gemerkt A 140:

1.Vrouwe Joanna Catharina Stuve, weduwe van den Heer Johannes Philippus Hattink Junior, zonder beroep, wonende te Rhenen.

2.de Heer Wouter de Baat, candidaatnotaris wonende te Rhenen, als gemachtigde van Heer Johannes Philippus Hattink Senior, emeritus-predikant en Vrouwe Hermina Joosten, echtelieden, wonende te Bussum (enz)

Dat den 13e Augustus 1904 te Arnhem in het Diaconessenhuis alwaar hij tijdelijk verpleegd werd, is overleden de Weleerwaarde Zeer Geleerde Heer Johannes Philippus Hattink Junior, in leven predikant bij de Nederduitsch Hervormde Gemeente te Rhenen en aldaar woonachtig. (enz, geen kinderen).

Beschrijving:

In de Suite /Oostzijde/

Pianino met tabouret 150 gld; twee chineesche bloempotten 3 gld; twee japansche pullen 7 gld; bronskoperen pendule met twee candelabres 20 gld; Spiegel 15 gld; electriche Kroon 20 gld;

Op de pianino: presenteerblaadje 50 ct; muziek en eenige boeken 2,50

In de Suite /Westzijde/

Draperie 15 gld; in een vaste kast: granite eetservies 8 gld; pastei-pot 1 gld; kristallen kaasstolp 1,50; fransch porceleinen theebus 50 ct; chocoladeketel 1,50; koperen blaker 1 gld; thee-lichtje 1 gld; flesch rum 1 gld; japansche doos 2,50; schildpad theebusje 2,50; twee opgezette vogeltjes 1 gld; twee Japansche kopjes 1,50; japansche mosterdpot 2 gld; electricch staande

lamp 10 gld; tabaksdoos 50 ct;
 In den Gang:
 Barometer 4 gld; zuil met beeldje 2,50; fonteintje 2 gld;
 ganglantaarn 7,50; electrisch lampje 1 gld;
 In de Voorkamer:
 Delftsche schotel 7,50; brievenhanger 50 ct; tabaksdoos 50 ct;
 petroleummachine met standard 3 gld; drie platen in lijsten
 15 gld; sigarenkastje 2,50;
 Op den schoorsteenmantel: twee japansche vazen 5 gld; twee
 geelkoperen kandelaars 6 gld; pendule 15 gld; aschbakje 50 ct;
 In de kleine Voorkamer
 In de Beneden Logeerkamer
 In de Keuken:
 In de Bijkeuken:
 In het Bergschuurtje
 In den Tuin:
 In de Houtschuur:
 In den Koepel:
 In den Kelder:
 Op het Portaal /boven/
 In de Studeerkamer
 Boeken 50 gld; fauteuil 7 gld; rieten fauteuil 1,50; brandkast
 60 gld; daarop: pendule met beeldjes 10 gld; twee aschbakjes
 1,50; bijbel met standard 10 gld; sigarenkastje 1 gld; bureau-
 ministre 55 gld; pennendoos 50 ct; electrische lamp 7,50;
 kruis en ornamentjes 1 gld; eenige boeken 2 gld; tafeltje
 en twee sigarenkistjes 3 gld; vouwstoel 4 gld; bijbel 5 gld;
 Cunerabeeldje en Schilderijtje 50 ct; thermometer en stoof
 1 gld; sigaren 2,50; reistasch en divers 2,50;
 In de Logeerkamer /Boven/
 In de Slaapkamer
 Notenhouten ledikant met draperie en springveeren matras
 30 gld
 In het Badkamertje
 Zitbad 3 gld;
 Op den Zolder:
 In het MeidenKamertje:

*Afscheid van Ernst van Waveren en zijn vrouw J.G. Bouman, links
 staande burgemeester T.T.M.H. Bijleveld en zittend wethouder
 Jaap Glasbergen.*

Goud en Zilver:
 Linnen- en Tafelgoed:
 Kleederen:
 F. 4276,91 (enz,enz)
 No.1176 Heden 26 October 1904
 Artikel 1. Onroerende Goederen:
 a. Twee huizen met tuinen en erven te Amsterdam aan de
 Westerdokstraat nummers 4 en 5 (enz)
 b. Een huis en erf te Amsterdam aan het Oosterpark nom-
 mer 40 (enz)
 c. Een heerenhuis met voor- en achtertuin en erf te Amsterdam
 aan de Commelinstraat nummer 4 (enz) (gekocht 1892)
 Artikel 6. Tractement:
 Eene vordering ten laste van de Nederduitsche Hervormde
 Kerk te Rhenen, wegens het gemeente-tractement van den
 erfplater, over het tijdvak 1 Juli -13 Augustus, tegen 382 gulden
 50 cent in de loopende drie maanden f 182,75
 Artikel 9. Grafkelder:
 Het recht op een grafkelder, nummer (-) op het nieuwe kerk-
 hof te Rhenen, aangekocht in Augustus 1904; waarvan geen
 eigendomsbewijs in den boedel voorhanden is f 10-
 Schulden: (oa)
 C. Waiboer, voor portretten f 14,40
 Bütinghausen te Amsterdam, voor photographiën f. 85-
 B. de Groot, te Bussum, voor een grafzerk met bijbehooren
 f. 445,30
 Nota van het Diaconessenhuis te Arnhem f. 211,42
 Totaal passief f. 4786,71-5
 Zuiver f. 29,571,60
 De eerste comparante $\frac{3}{4}$ of f. 22.178,70
 De tweede comparanten elk $\frac{1}{8}$ tezamen: f. 7392,90
 Deze Johannes Philippus Hattink Jr. kwam van Muiden
 en was predikant te Rhenen in de periode 1897-1904. Hij
 was te Rhenen geboren op 17-1-1862 als zoon van predikant
 Johannes Philippus Hattink Sr. (1827-1912) en Hermina
 Joosten (geb. te Laren 1830). Hattink Junior trouwde met
 Johanna Catharina Stuve (geb. Amsterdam in 1862); zijn
 weduwe vertrok later naar Den Haag.

NA 1913

In 1913 was het gedaan met de pastorie. In dat jaar werd de
 pastorie verkocht aan de Gemeente Rhenen.
 De formele overdracht van de Kerk naar de Gemeente is
 vastgelegd in een notariële akte d.d. 13 april 1915 (notaris J.A.
 van Iterson, Akte No. 3172).

De Kerk bezat inmiddels de nieuwe pastorie aan de Fred.
 van de Paltshof en aan de Utrechtsestraatweg. De oude pas-
 torie 'aan de Bontekoe' werd afgebroken, deels om de door-
 gang bij de Bergpoort ongeveer met de helft te verbreden,
 en deels ten behoeve van verkoop aan Marinus van Waveren
 (gehuwd met Dirkje Scheffers), die er in 1915 een winkel-
 woonhuis liet bouwen. Marinus was koperslager, zijn zoon
 Ernst was loodgieter. Architect van het pand was J. Smit,

Naam bewoner	beroep	eigenaar	periode	adres	kadastraal
Jor. Frederick van Deuverden g/m Margaretha Bol van Hamersveld	schout en richter	Idem	1621-1624 1624-1634 (weduwe)	huis aan de Bergpoort	-
Jor Anselmus van Deuverden g/m Agnes van Lauwick	schepen in de periode 1635-1650	Idem	1635-1651	huis aan de Bergpoort	-
Jor. Johan Vosch g/m Elisabeth van Stoutenburch	schepen in de periode 1652-1654 weesmeester in 1652	Idem	1652-1662	huis aan de Bergpoort	-
Jor. Jurriaen Vosch geh. Met Helena van Stavenisse	militair	Idem	1662-1691	huis aan de Bergpoort	-
Johannes Rauwers?	predikant	de Stad Rhenen	1691-1692	aan de Bergpoort*)	-
Egidius van de Putt	predikant	de Stad Rhenen	1693-1695	aan de Bergpoort*)	-
Menso Joannes Menso	predikant	de Stad Rhenen	1726-1733	aan de Bergpoort*)	-
Johan Rabo Metz	predikant	de Stad Rhenen	1734-c. 1770	aan de Bergpoort**)	Sectie F nr 1 en 2
Zeno Bachiene	predikant	de Stad Rhenen	1770-1774	aan de Bergpoort**)	Sectie F nr 1 en 2
Jacob van Campen	predikant	de Stad Rhenen	1774-1815	?	Sectie F nr 1 en 2
Barend Taaij (ongehuwd)	predikant	de Stad Rhenen de Herv. Kerk	1795-1819	Heerenstraat 88	Sectie F nr 1 en 2
Isaak Arnold van Beuningen v. Helsdingen g/m Trijntje Meijes	predikant	de Herv. Kerk	1816-1829	Heerenstraat 88	Sectie F nr 1 en 2
Johannes Diesel g/m Cornelia ten Kate	predikant	de Herv. Kerk	1831-1856	Heerenstraat 88 > 99 >> 91	Sectie F NR 1 en 2
Johannes Drost g/m Lydia Pets	predikant	de Herv. Kerk	1856-1861	Heerenstraat 106 > 114	Sectie F nr 1 en 2
Joachimus Hermanus Geselschap g/m Gerarda Johanna van der Flier	predikant	de Herv. Kerk	1862-1871	Bontekoestraat 99	Sectie F nr 1 en 2
Peter Nicolaas Pikaar g/m Maria Cornelia van Herwerden	predikant	de Herv. Kerk	1871-1889	Heerenstraat 99	Sectie F nr 1 en 2
Anne Elle van der Dussen g/m Johanna Jacoba Capel	predikant	de Herv. Kerk	1877-1880	Bontekoestraat 99	Sectie F nr 1 en 2
Fransiscus Hendrik Herfkens g/m Casparina Hendrina Coenraads	predikant	de Herv. Kerk	1882-1885	Heerenstraat 99	Sectie F nr 1 en 2
Nicolaas Marinus de Ligt g/m Everdina Verbrugh	predikant	de Herv. Kerk	1886-1896	Bontekoestraat 99	Sectie F nr 1 en 2
Johannes Philippus Hattink jr. g/m Johanna Catharina Stuve	predikant	de Herv. Kerk	1897-1904	Heerenstraat A 99 (Bergpoort) > 140	Sectie F nr 1 en 2
Willem Reindert Boerendans g/m Wobbina Magdalena Top	predikant	de Herv. Kerk	1906-1911	Heerenstraat 140 Bontekoestraat A1	Sectie F nr 1 en 2
Jacob Marinus Lammers g/m Dirkje Govers	predikant	de Herv. Kerk	1910-1917	Bontekoestraat A1 > 8	Sectie F nr 1 en 2
Benjamin Gijzel g/m Christina Sophia v.d. Berg	predikant	de Herv. Kerk	1913-1919	Bontekoestraat A -	Sectie F nr 1 en 2

Marinus van Waveren g/m Dirkje Scheffers Ernst van Waveren g/m Jan- netje Gijsberta Bouman	koperslager loodgieter electricien	M. van Waveren E. van Waveren	1915-1940	Heerenstraat A 60b > 56	Sectie F nr 1 en 2 > nr 1067
---	---------------------------------------	--------------------------------------	-----------	----------------------------	------------------------------------

*Lijst van bewoners van de predikantswoning bij de Bergpoort van Rhenen. Hierbij zijn overlappen te constateren, de gegevens uit de diverse bevolkingsregisters zijn niet volledig en nauwkeurig genoeg om tussentijdse verhuizingen tussen de pastorie aan de Bergpoort en die in de Gasthuisstraat vast te kunnen stellen. Een probleem is ook nog dat bij de predikantsbenoemingen door de stadsregering in de stadsnotulen vrijwel nooit een toegewezen woning wordt vermeld. Adressen voorzien van *) zijn theoretisch bepaald. **) Bestekken uit 1747 en 1748 vermelden bewoning door ds. Metz. In de stadsnotulen van 1772 wordt*

vader van de later bekend geworden G.J.H. Smit, die vele percelen in Rhenen heeft neergezet en tevens een begrafenisonderneming en een aannemingsbedrijf leidde. Van Waveren werd een gerenommeerd installatiebedrijf: *M. van Waveren Rhenen, Heerenstraat A 62a, tel. 6. Handel in huishoudelijke en luxe artikelen, elektrische lampen, gasartikelen, emaille-waren, elektrische en radio-installatiën, o.a. Ducretet, N.S.F. en Philips toestellen. In 1915 lood- en zinkwerker, telf. 6.* Het winkelpand ging in de meidagen van 1940 jammerlijk aan de Duitse beschietingen ten onder. Onder architectuur van ir. G.L. van Straaten kwam er een geheel nieuw pand tevoorschijn. Het zou het eerste pand zijn dat in het kader van de Wederopbouw opgeleverd werd. De oostelijke helft werd betrokken door Van Waveren (Herenstraat 42), in de westelijke helft vestigde zich de drogisterij van Westera (Herenstraat 40). Thans zijn er een bloemisterij en een adviesbureau gevestigd.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

De geraadpleegde bronnen zijn grotendeels dezelfde als vermeld bij vorige artikelen in de rubriek 'Oude huizen in de Rhenense binnenstad en hun bewoners', verschenen in Oud Rhenen in de periode 2012-2015. Belangrijke bronnen vormen dit keer vooral de stadsrekeningen en kerkrekeningen, te vinden in het Oud Archief van de Stad Rhenen.

Voorts vormen de transporten voor het gerecht van Rhenen een belangrijke bron van informatie over de eigenaren en bewoners van de Pastoriëwoning.

Deze bronnen kunnen worden geraadpleegd in het Regionaal Historisch Centrum Zuidoost Utrecht (RHC ZOU) te Wijk bij Duurstede. Overige bronnen, die werden geraadpleegd, zijn o.a.:

- Bestekken en contracten van aanbesteding van het onderhoud en herstel van stadsbouwwerken en leverantiën, Stadsbestuur Rhenen, Oud Archief Rhenen, Toegang 152, Inv. No. 106
- Reparaties o.a. in 1771 aan de pastorie bij Ds. Bachiene, Stadsbestuur Rhenen, Toegang 152, Inv. No. 64, d.d. 16 maart 1771 en 17 februari 1772
- Koninklijk Besluit d.d. 18 april 1818, nr. 123, met betrekking tot aliënatie van gemeentegoederen; de overdracht van 2

pastorieën van de Stad aan de Kerk

- Nieuwe pastorie aan de Fred. van de Paltshof, Rh 78, gebouwd in 1861, zie Achter Berg en Rijn Afb. 376
- Over de families Vosch van Roelinxweert en Van Stoutenburch te Rhenen zie het artikel over het huis Poelenstein, Oud Rhenen 33, No. 3, september 2014, p. 18-21
- Biografie Cornelis van D(e)uverden (1543-1611), schout te Amersfoort van 1579-1611, zie *Geschiedenis van Amersfoort – Deel I* (1996), p. 281 en 282; zie ook het artikel over Cornelis van Duverden door Gerard Raven, conservator van Museum Flehite te Amersfoort, in de Kroniek van Museum Flehite december 2012
- Met betrekking tot de machtiging van Jor. Anselm van Deuverden van Voort, als schepen te Sluis, aan Jor. Diderick Vonck van Lienden en later zijn neef Jor. Jan Vonck van Lienden, om namens hem op te treden inzake transport van het huis aan de Bergpoort in 1652 aan Jor. Johan Vosch, zie Stadsrecht Rhenen, Toegang 66, Inv. No. 492, d.d. 3 maart 1652 en Inv. No. 415, d.d. 4 september 1654
- Over de erfpachten van de Stad Rhenen zie de Stadsrekeningen, Toegang 152, Inv. No.'s 182 t/m 186
- Verkoop van de Pastorie bij de Bergpoort door de Gemeente Rhenen aan de Nederduitsch Hervormde Kerk te Rhenen, zie notariële akte No. 3172 bij notaris J.A. van Iterson te Rhenen, d.d. 13 april 1915
- Over overlast door 'hangplek' in 1867 bij de Pastorie aan de Heerenstraat, op de hoek van de Bontekoestraat, zie Stadsarchief Rhenen, Toegang 153, Inv. No. 38
- Boedelbeschrijving Pastorie aan de Heerenstraat, hoek Bontekoestraat, naar aanleiding van overlijden van Ds. Hattink in 1904, zie notariële akte bij notaris J.A. van Iterson, d.d. 30 september 1904; Notariële Archieven 70-249, akte No. 1160